

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

Методичні вказівки
до практичних занять
для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»,
галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво»,
напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри «Фінанси»
протокол № 1 від 29.08.2014

Банківські операції. Методичні вказівки до практичних занять для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» / Укладачі: Жарій Я.В., Дубина М.В. – Чернігів: ЧНТУ, 2014. – 61 с.

Укладач: Жарій Ядвіга Вікентіївна, кандидат технічних наук, доцент
Дубина Максим Вікторович, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Ільчук В.П. завідувач кафедри «Фінанси»,
доктор економічних наук, професор

Рецензент: Гавриленко Н.І. кандидат технічних наук, доцент кафедри фінансів
Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
1.1 Мета та зміст проведення практичних занять	6
1.2 Розподіл обсягу практичних занять з дисципліни	7
2 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ	8
Тема 1. Сутність банківських операцій та їх класифікація	8
Тема 2. Формування ресурсів комерційного банку	14
Тема 3. Розрахунково-касові операції банків	21
Тема 4. Кредитні операції комерційних банків	27
Тема 5. Операції банків з векселями	33
Тема 6. Операції банків із цінними паперами	39
Тема 7. Операції банків в іноземній валюті	45
Тема 8. Нетрадиційні операції комерційних банків	51
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	57

ВСТУП

Банківська система як складова фінансової системи країни відіграє значну роль у функціонуванні грошового ринку, обслуговуванні економічних відносин суб'єктів господарювання і фінансовому забезпеченні їх виробничої діяльності. Банки – установи, які мобілізують грошові кошти і заощадження фізичних та юридичних осіб, перерозподіляють їх шляхом кредитування, виконують операції з цінними паперами та іноземною валютою, здійснюють розрахункове обслуговування економічних суб'єктів.

Дисципліна “Банківські операції” є вибірковою дисципліною циклу професійно-орієнтованої підготовки спеціалістів економічного профілю і передбачає послідовне та систематизоване вивчення основ теорії та практики банківської діяльності, формування системи знань у галузі організації та технології здійснення банками пасивних і активних операцій, надання банківських послуг.

Мета даних методичних вказівок – надати студентам допомогу в кращому засвоєнні курсу “Банківські операції”, поглибити теоретичні знання, що набуті під час прослуховування лекцій, сформувані необхідні практичні навички з підготовки та обґрунтування рішень, пов'язаних з виконанням банківських операцій.

У процесі викладання дисципліни реалізуються такі завдання:

- 1) вивчення сутності та видів банківських операцій;
- 2) визначення особливостей здійснення пасивних операцій комерційних банків;
- 3) аналіз специфіки надання послуг розрахунково-касового характеру;
- 4) розгляд активних операцій комерційних банків та визначення особливостей їх здійснення;
- 5) дослідження основних показників фінансового стану комерційного банку та з'ясування методики їх обчислення.

Предмет дисципліни „Банківські операції” – операції, послуги, що виникають у процесі надання комерційними банками різносторонніх операцій на фінансовому ринку.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- 1) сутність комерційного банку як фінансової установи, його функції, принципи діяльності, види;
- 2) класифікацію банківських операцій;
- 3) особливості здійснення комерційними банками пасивних, розрахунково-касових операцій;
- 4) види та специфіку здійснення активних операцій банківськими установами;
- 5) основні показники фінансової діяльності комерційного банку.

Після опрацювання даної дисципліни студенти повинні вміти:

- 1) аналізувати та вміло працювати із законодавчо-нормативними актами, що регулюють процеси здійснення банківських операцій;
- 2) обчислювати розмір нарощеної суми депозитів, визначати обсяги нарахованих відсотків до сплати за кредитними операціями;

- 3) розв'язувати задачі з цінними паперами та валютними цінностями;
- 4) уміло відповідати на питання, опрацьовані самостійно.

Практичні заняття з даного курсу спрямовані на закріплення студентами теоретичних знань, отриманих на лекційних заняттях та поглиблення цих знань у процесі самостійної роботи. Полегшити самостійну роботу студентів має наведений перелік рекомендованої літератури. Перевірити міру засвоєння матеріалу допоможуть студентам тестові завдання та контрольні запитання. Запропоновані завдання розрахункового характеру нададуть студентам необхідних практичних навичок з дисципліни „Банківські операції”.

1 ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1.1 Мета та зміст проведення практичних занять

Практичні заняття є сполучною ланкою між лекційними заняттями та самостійною роботою і мають на меті поглиблене засвоєння теоретичних понять і термінів з дисципліни та набуття практичних навиків з виконання банківських операцій.

У процесі практичних занять з'ясовується ступінь засвоєння понятійно-термінологічного апарату та основних положень предмету, вміння розкривати конкретну тему, аналізувати і узагальнювати ключові питання курсу, розв'язувати конкретні практичні ситуації.

Одним з важливих завдань проведення практичних занять є отримання студентами навиків публічних виступів і дискусій, а також аналітичного та обґрунтованого підходу до розв'язання складних питань і відпрацювання можливих рішень у майбутній професійній діяльності.

Практичні заняття – це форма аудиторної роботи, яка передбачає:

- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком контрольних питань по відповідних темах лекційних занять;
- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання (на базі нормативно-законодавчих актів, періодичних видань та літературних джерел);
- проведення семінарів з публічними виступами та доповідями по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою;
- розв'язання тестів відповідно до тематики практичного завдання;
- розв'язання задач обчислювального характеру;
- проведення колоквиумів по засвоєнню теоретичного матеріалу;
- виконання контрольних робіт за індивідуальним завданням;
- перевірку практичних завдань, виконаних студентами під час індивідуальної роботи;
- проведення консультацій з дисципліни.

Аудиторні заняття проводяться у відповідності з методичними рекомендаціями до практичних занять, які містять:

- плани практичних занять з дисципліни;
- перелік теоретичних питань для контролю знань за кожною темою курсу;
- завдання для самостійної роботи, які містять теми рефератів, доповіді з яких будуть заслухані на заняттях;
- умови задач.

1.2 Розподіл обсягу практичних занять з дисципліни

Таблиця 1.1 – Розподіл навчального часу за темами і формами вивчення та контролю

Тема за навчальною програмою дисципліни	Кількість годин для форм навчання: денна				Форма контролю
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Всього	
Змістовий модуль 1. Сутність банківських операцій, їх класифікація та формування ресурсної бази комерційних банків	8	8	10	26	МК
1. Сутність банківських операцій та їх класифікація	4	4	4	12	ПК
2. Формування ресурсів комерційного банку	4	4	6	14	ПК
Змістовий модуль 2. Традиційні банківські операції та послуги	16	16	22	54	МК
1. Розрахунково-касові операції банків	6	6	6	14	ПК
2. Кредитні операції банків	4	4	6	14	ПК
3. Операції банків з вексями	2	2	4	8	ПК
4. Операції банків з цінними паперами	4	4	6	14	ПК
Змістовий модуль 3. Валютні та нетрадиційні операції банків	8	8	12	28	МК
1. Операції банків в іноземній валюті	4	4	6	14	ПК
2. Інші нетрадиційні операції та послуги банків	4	4	6	14	ПК
Разом по дисципліні	32	32	44	108	ПМК

2 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ

Тема 1. Сутність банківських операцій та їх класифікація

Питання для перевірки знань

1. Сутність, принципи діяльності, функції комерційних банків. Види комерційних банків
2. Економічна сутність банківських послуг, їх ознаки
3. Зміст банківських операцій та їх класифікація. Особливості банківських продуктів
4. Організаційна структура комерційного банку
5. Види та загальна характеристика операцій банків
6. Нормативні вимоги до здійснення банківських операцій

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Світова історія розвитку банківської справи
2. Історія розвитку банківської діяльності в Україні
3. Сучасний стан банківської системи України
4. Регіональний розвиток банківських установ в Україні
5. Роль іноземного капіталу у розвитку банківської системи України
6. Зарубіжний досвід надання банківських операцій
7. Сучасні світові тенденції обслуговування клієнтів банківськими установами

Тестовий контроль знань

1. Яке з названих визначень вважається більш повним:

- а) банк – це посередник грошового ринку;
- б) банк – це посередник і підприємство;
- в) банк – це посередник кредитного ринку;
- г) банк – це підприємство, що виготовляє гроші;
- д) немає правильної відповіді.

2. Які з названих положень, що діють в Україні, відносять до основних передумов видачі банківської ліцензії:

- а) відсутність в даному регіоні інших банків;
- б) згода місцевих органів влади;
- в) наявність договірних відносин з колекторськими компаніями;
- г) наявність бізнес-плану;
- д) немає правильної відповіді.

3. За формою власності комерційні банки можуть бути:

- а) універсальними;
- б) державними;
- в) міжнародними;
- г) приватними;
- д) немає правильної відповіді.

4. До державних банків в Україні відносяться:

- а) Укрсоцбанк;
- б) Укрексімбанк;
- в) Ощадбанк;
- г) Приватбанк;
- д) немає правильної відповіді.

5. Банки, що обмежують свою діяльність вузьким колом операцій або обслуговують окремі галузі економіки, називаються:

- а) багатofilійними;
- б) спеціалізованими;
- в) універсальними;
- г) регіональними;
- д) немає правильної відповіді.

6. Засновниками комерційних банків не можуть бути:

- а) депутати міської ради;
- б) юридичні особи-нерезиденти;
- в) військовослужбовці;
- г) фізичні особи-резиденти;
- д) немає правильної відповіді.

7. Банк, що не є власником капіталу, належить до:

- а) унітарних;
- б) приватних компаній;
- в) публічних компаній;
- г) державних;
- д) немає правильної відповіді.

8. Внески до статутного фонду комерційного банку можна здійснювати за рахунок:

- а) кредиту, отриманого в іншому банку;
- б) прибутку підприємства - засновника;
- в) партійних внесків;
- г) кредиту, отриманого від Національного банку України;
- д) немає правильної відповіді.

9. Відособлений від банку підрозділ, що фінансується банком та не виконує банківських операцій:

- а) філія;
- б) представництво;
- в) пункт обміну валют;
- г) регіональна дирекція;
- д) немає правильної відповіді.

10. Вищим органом управління комерційного банку – публічного акціонерного товариства є:

- а) ревізійна комісія;
- б) спостережна рада банку;
- в) загальні збори акціонерів;
- г) правління банку;
- д) немає правильної відповіді.

11. Голова правління банку може входити до складу:

- а) ревізійної комісії;
- б) спостережної ради банку;
- в) кредитного комітету банку;
- г) комітету з управління активами та пасивами;
- д) немає правильної відповіді.

12. За діючими вимогами НБУ обов'язковими підрозділами комерційного банку мають бути:

- а) служба безпеки банку;
- б) каса банку;
- в) служба внутрішнього аудиту;
- г) служба автоматизації банківської діяльності;
- д) немає правильної відповіді.

13. Основними принципами діяльності банку є:

- а) повна економічна самостійність;
- б) узгодженість стратегічних питань розвитку банку з НБУ;
- в) прибутковість;
- г) надання повного спектру банківських послуг;
- д) немає правильної відповіді.

14. Банки з колективною формою власності можуть бути:

- а) пайовими;
- б) унітарними;
- в) кооперативними;
- г) акціонерними;
- д) немає правильної відповіді.

15. В Україні працюють такі спеціалізовані банки:

- а) Промінвестбанк;
- б) Укрсоцбанк;
- в) Приватбанк;
- г) Ощадбанк;
- д) Фінанси та Кредит.

16. Мінімальна кількість учасників місцевого кооперативного банку має бути:

- а) не менше 100;
- б) не менше 50;
- в) не менше 150;
- г) не менше 3 осіб;
- д) не менше 10.

17. Які з перелічених банків є кооперативними:

- а) Ощадбанк;
- б) Укрсоцбанк;
- в) Промінвестбанк;
- г) Укрексімбанк;
- д) немає правильної відповіді.

18. Найбільшими банками в Україні за розмірами активів є:

- а) Приватбанк;
- б) Банк Демарк;
- в) Індекс-Банк;
- г) Полікомбанк;
- д) Райффайзен Банк Аваль.

19. За належністю капіталу банки поділяють на:

- а) малі;
- б) середні;
- в) великі;
- г) міжнародні;
- д) іноземні.

20. Які операції банки повинні здійснювати на підставі виключно банківської ліцензії:

- а) емісія власних цінних паперів;
- б) депозитарна діяльність;
- в) приймання депозитів від юридичних та фізичних осіб;
- г) операції з банківськими металами;
- д) перевезення валютних цінностей.

21. До пасивних операцій банку належать:

- а) випуск власних акцій;
- б) лізингові операції;
- в) залучення депозитів юридичних осіб;
- г) придбання цінних паперів;
- д) немає правильної відповіді.

22. До пасивних операцій банку належать:

- а) випуск депозитних сертифікатів;
- б) факторингові операції;
- в) інкасування векселів;
- г) випуск облігацій;
- д) немає правильної відповіді.

23. До активних операцій банку належать:

- а) випуск депозитних сертифікатів;
- б) придбання цінних паперів;
- в) гарантійні операції;
- г) надання кредитів;
- д) немає правильної відповіді.

24. До комісійно-посередницьких операцій належать:

- а) випуск облігацій;
- б) доміциляція векселів;
- в) гарантійні операції;
- г) інкасування векселів;
- д) немає правильної відповіді.

25. Основними функціями спостережної ради банку є:

- а) встановлення порядку проведення ревізій;
- б) встановлення порядку подання звітності до регіональних управлінь НБУ;
- в) затвердження статуту банку;
- г) затвердження звітів ревізійної комісії.
- д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Наведені нижче статті розмістіть в активі чи пасиві балансу комерційного банку залежно від їхнього економічного змісту (таблиця 2.1):

Таблиця 2.1 – Статті балансу комерційного банку

Стаття балансу	Стаття балансу
Кошти в касі	Матеріальні та нематеріальні активи
Кошти на к/р в НБУ	Цінні папери власного боргу
Кошти на к/р «лоро»	Дебіторська заборгованість
Депозити в інших банках	Нерозподілений прибуток
Резервний фонд	Субординований борг
Кредити, надані банком	Інші активи
Векселі, враховані банком	Прибуток поточного року
Факторингові кредити	Депозити інших банків
Кошти на к/р «ностро»	Кошти на поточних рахунках клієнтів
Фінансовий лізинг	Інші фонди спеціального призначення
Статутний капітал	Строкові депозити
Кредиторська заборгованість	Кредити, отримані від НБУ та банків
Вкладення в цінні папери	Інші зобов'язання

2. Розрахувати фактичні значення показників ліквідності банку (Н4, Н5, Н6) і зробити висновки щодо дотримання банком вимог НБУ (таблиця 2.2):

Таблиця 2.2 – Вихідні дані до задачі

Показник	Сума, млн.грн.
Кошти в касі банку	15
Кошти на коррахунках банку	200
Кошти, залучені банком на поточні рахунки	850
Активи первинної і вторинної ліквідності (до 30 дн.)	1260
Активи первинної і вторинної ліквідності (до 1 року)	2050
Поточні зобов'язання банку (до 30 дн.)	2802
Короткострокові зобов'язання банку (до 1 року)	6354

3. Обчислити фактичні значення нормативів кредитних ризиків банку щодо позичальників (Н7, Н8) і зробити висновки щодо дотримання банком вимог НБУ (таблиця 2.3):

Таблиця 2.3 – Вихідні дані до задачі

Показник	Сума, млн.грн.
Активи банку	1600
Зобов'язання банку	1400
Сукупна заборгованість за позиками одному позичальнику	25
Сума врахованих векселів цього позичальника	10
Фактична заборгованість за всіма великими кредитами з урахуванням позабалансових зобов'язань	1100

4. Обчислити фактичні значення нормативів кредитних ризиків банку щодо інсайдерів (Н9, Н10) і зробити висновки щодо дотримання банком вимог НБУ (таблиця 2.4):

Таблиця 2.4 – Вихідні дані до задачі

Показник	Сума, млн.грн.
Активи банку	3300
Зобов'язання банку	3100
Сукупна заборгованість одного інсайдера (за позиками, гарантіями)	10
Сукупна заборгованість усіх інсайдерів (за позиками, гарантіями)	50

5. Розрахувати ліміт загальної відкритої валютної позиції банку Л13 та зробити висновки про дотримання банком вимог НБУ, якщо капітал банку складає 160000 тис. грн. (таблиця 2.5):

Таблиця 2.5 – Вихідні дані до задачі

Код валюти	Балансові рахунки		Позабалансові рахунки		Курс НБУ, грн./од.вал.
	активи	пасиви	активи	пасиви	
USD	450000	245000	65000	-	8,01
EUR	88700	-	92000	110100	11,24

Література [1; 2; 8; 13; 21; 26; 39; 51; 53; 55; 64; 66; 68; 70; 73; 75; 77]

Тема 2. Формування ресурсів комерційного банку

Питання для перевірки знань

1. Економічна характеристика та джерела формування ресурсів
2. Сутність, функції та структура власного капіталу банку
3. Порядок формування власного капіталу банку
4. Формування депозитних ресурсів банку
5. Джерела запозичення банківських ресурсів

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Сучасна депозитна політика комерційних банків в Україні
2. Особливості залучення ресурсів на міжбанківському ринку
3. Порівняльна характеристика депозитних продуктів вітчизняних та зарубіжних банків
4. Регіональні особливості банківського маркетингу по залученню депозитів.
5. Депозитні та ощадні сертифікати і особливості їх застосування в Україні.

Тестовий контроль знань

1. На які частини поділяється власний капітал комерційного банку:
а) основний та залучений;

- б) основний та запозичений;
- в) основний та додатковий;
- г) залучений та запозичений;
- д) немає правильної відповіді.

2. *Власний капітал банку виконує наступні функції:*

- а) фіскальна, операційна, захисна;
- б) захисна, операційна, регулятивна;
- в) операційна, контролююча, фіскальна;
- г) захисна, операційна, розподільча;
- д) немає правильної відповіді.

3. *До основного капіталу банку відносять:*

- а) нерозподілений прибуток;
- б) фонди банку;
- в) субординований борг;
- г) прибуток поточного року;
- д) немає правильної відповіді.

4. *Додатковий капітал банку складається з:*

- а) емісійних різниць;
- б) резервних фондів, що фінансуються з чистого прибутку;
- в) нерозподіленого прибутку минулих років;
- г) субординованого боргу;
- д) прибутку поточного року.

5. *Яким чином формується статутний фонд комерційного банку, створеного у формі публічної компанії:*

- а) шляхом випуску та продажу облігацій;
- б) шляхом випуску та продажу акцій;
- в) шляхом відрахувань від прибутку;
- г) за рахунок кредитних коштів;
- д) немає правильної відповіді.

6. *Резервний фонд комерційного банку формується шляхом:*

- а) відрахувань з валового прибутку;
- б) додаткових внесків акціонерів;
- в) випуску акцій;
- г) відрахувань з чистого прибутку;
- д) немає правильної відповіді.

7. *Власники звичайних акцій комерційного банку:*

- а) отримують фіксований розмір дивідендів незалежно від отриманого банком чистого прибутку;
- б) беруть участь в управлінні банком;

в) не мають гарантії на повернення свого внеску в статутний фонд при ліквідації банку;

г) не приймають участі в управлінні банком;

д) немає правильної відповіді.

8. Власники привілейованих акцій комерційного банку:

а) отримують фіксований розмір дивідендів незалежно від отриманого банком чистого прибутку;

б) беруть участь в управлінні банком;

в) не мають гарантії на повернення свого внеску в статутний фонд при ліквідації банку;

г) не приймають участі в управлінні банком;

д) немає правильної відповіді.

9. Банківські ресурси це:

а) власний капітал;

б) залучені та запозичені кошти;

в) власні, залучені та запозичені кошти;

г) власний та додатковий капітал;

д) немає правильної відповіді.

10. При розрахунку розміру регулятивного капіталу:

а) додатковий капітал повинен перевищувати основний капітал;

б) додатковий капітал може перевищувати основний капітал;

в) додатковий капітал не може перевищувати основний капітал;

г) основний капітал повинен дорівнювати додатковому капіталу;

д) немає правильної відповіді.

11. Розмір субординованого боргу повинен бути:

а) більше розміру основного капіталу;

б) більше 50% розміру основного капіталу;

в) не більше 50% розміру основного капіталу;

г) менше 75% розміру основного капіталу.

д) немає правильної відповіді.

12. Що з наведеного має відношення до депозиту:

а) вклад у грошовій формі, розміщений у банку фізичною особою;

б) гроші, перераховані з одного банку до іншого на придбання валюти;

в) кошти на поточних рахунках підприємств;

г) кошти, що отримані від фізичних осіб для переведення певній особі;

д) немає правильної відповіді.

13. З якою метою комерційні банки звертаються за міжбанківським кредитом:

а) для регулювання ліквідності;

- б) для формування обо'язкових резервів;
- в) для покриття нестачі в кредитних ресурсах;
- г) для формування додаткового капіталу банку;
- д) немає правильної відповіді.

14. Що належить до запозичених ресурсів комерційного банку:

- а) міжбанківські кредити, у тому числі кредити НБУ;
- б) облігаційні позики;
- в) бюджетні кошти;
- г) депозитні ресурси;
- д) немає правильної відповіді.

15. В структурі банківських ресурсів залучені кошти, як правило, займають:

- а) <15%;
- б) >15%;
- в) <70%;
- г) >70%;
- д) немає правильної відповіді.

16. До активу балансу комерційного банку відносяться:

- а) депозити інших банків;
- б) депозити в інших банках;
- в) фінансовий лізинг;
- г) субординований борг;
- д) немає правильної відповіді.

17. До пасиву балансу комерційного банку відносяться:

- а) депозити інших банків;
- б) депозити в інших банках;
- в) фінансовий лізинг;
- г) субординований борг;
- д) немає правильної відповіді.

18. Регулятивний капітал банку розраховується:

- а) $PK = OK + ДК - \text{Відверн.}$;
- б) $PK = OK - ДК - \text{Відверн.}$;
- в) $PK = OK / (ДК - \text{Відверн.})$;
- г) $PK = (OK + ДК) * \text{Відверн.}$;
- д) немає правильної відповіді.

19. Привілейовані акції можуть бути випущені на суму, що:

- а) не перевищує 10% статутного капіталу;
- б) не перевищує 5% статутного капіталу;
- в) не перевищує 15% статутного капіталу;

- г) не перевищує 20% статутного капіталу;
- д) немає правильної відповіді.

20. *Особливостями міжбанківських кредитів є:*

- а) стабільна процентна ставка;
- б) швидкість залучення коштів;
- в) тривалий термін позики;
- г) обов'язковість застави;
- д) немає правильної відповіді.

21. *Угода РЕПО це:*

- а) короткострокова кредитна угода між двома банками;
- б) операція з розміщення тимчасово вільних коштів у іноземному банку;
- в) купівля та зворотний продаж цінних паперів;
- г) операція з цінними паперами на первинному ринку, окрім акцій;
- д) немає правильної відповіді.

22. *Особливостями депозитних сертифікатів є:*

- а) використання у ролі застави;
- б) відсутність можливості продажу на вторинному ринку цінних паперів;
- в) можливість використання як засобу платежу;
- г) можливість зворотного продажу в результаті зниження дохідності;
- д) немає правильної відповіді.

23. *Основною перевагою векселя над депозитним сертифікатом є:*

- а) можливість продажу у будь-який час;
- б) можливість використання як засобу платежу;
- в) можливість використання як застави;
- г) можливість зворотного продажу в результаті зниження дохідності;
- д) немає правильної відповіді.

24. *Перевагами векселя над облігацією є:*

- а) можливість продажу на вторинному ринку цінних паперів;
- б) отримання підвищеного доходу;
- в) використання як застави;
- г) використання як засобу платежу;
- д) немає правильної відповіді.

25. *Недоліками випуску облігацій банками є:*

- а) досить дорога процедура випуску;
- б) витрати за облігацією відносяться на валові витрати банку;
- в) відсутність можливості використання як застави;
- г) обмеженість у обсягах випуску;
- д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Визначити нарощену суму депозиту, що одержить клієнт банку наприкінці терміну, якщо початкова сума складає 50 тис. грн., термін депозитної угоди 2 роки, відсоткова ставка 20% (складні відсотки нараховуються щомісячно).

2. На скільки років повинен бути вкладений депозит до банку обсягом 60 тис. грн., відсоткова ставка 20% річних, щоб первісна сума зросла на 25 тис. грн., при умові щоквартального нарахування складних відсотків?

3. Вклад у сумі 4 тис. грн. прийнятий банком 15 березня під 15% річних. Яку суму одержить вкладник 15 вересня того ж року при умові щомісячного нарахування складних відсотків?

4. Визначити нарощену суму депозиту, якщо первісна його сума становить 2000 грн., процентна ставка – 15%, термін дії депозитної угоди – 5 років, складні відсотки нараховуються щорічно. Порівняти отриманий результат з величиною нарощеної суми, розрахованої з використанням формули простих відсотків.

5. Яка ставка складних відсотків була використана в розрахунку, якщо первісна сума депозиту складала 4800 грн., нарощена сума – 5898 грн.? За умовами депозитної угоди термін депозиту становив 3 роки, відсотки нараховувалися щоквартально.

6. Вкладник збирається покласти до банку 15 тис. грн. під 22% річних з метою збільшення власних заощаджень до 17 тис. грн. За який період він може це зробити при умові щоквартального нарахування банком складних відсотків?

7. Визначити нарощену суму внеску, якщо капітал у сумі 3000 грн. вкладений на 2 роки під 20,5% за складною ставкою. Відсотки нараховуються:

- а) 1 раз у рік;
- б) кожне півріччя;
- в) щокварталу;
- г) щомісяця.

8. Яку суму варто покласти до банку, щоб через 3 роки нарощена сума складала 12 тис. грн. при ставці складних відсотків – 17%? Нарахування відсотків здійснюється :

- а) щокварталу;
- б) 1 раз на рік;

9. Визначити найбільш вигідний варіант вкладення коштів на 3 роки:

а) капітал вкладається під 17% річних за складною ставкою при нарахуванні відсотків 1 раз у рік;

б) капітал вкладається під 15% річних за складною ставкою при нарахуванні відсотків кожне півріччя;

в) капітал вкладається під 14% річних за складною ставкою при нарахуванні відсотків щокварталу;

г) капітал вкладається під 12% річних за складною ставкою при нарахуванні відсотків кожного місяця;

10. Вклад в сумі 5 тис. грн. розміщено в банку на 1 рік із щоквартальним нарахуванням складних відсотків за номінальною ставкою 20% річних. Визначити реальний дохід вкладника, якщо очікуваний щомісячний рівень

інфляції складає 1,3%.

11. Які повинні бути: а) ставка простих відсотків; б) ставка складних річних відсотків, щоб первісний капітал збільшився в 2,5 рази за 2 роки (щомісячне нарахування відсотків)?

12. На скільки років повинен бути вкладений депозит під 16% річних, щоб первісна сума збільшилася в 2,8 рази? Розрахунок зробити для двох варіантів:

а) використовується ставка простих відсотків;

б) використовується ставка складних відсотків (щоквартальне нарахування відсотків).

13. Який відсоток за депозитом повинен запропонувати банк, щоб протягом 9 місяців вклад клієнта збільшився на 17% за умови нарахування складних відсотків один раз у місяць?

14. Фірма має вільні кошти у сумі 200 тис.грн. Є дві можливості їх розміщення строком на 3 роки:

а) в депозит на умовах 20% річних зі щомісячним нарахуванням складних відсотків;

б) в спільне підприємство, де прогнозується подвоєння капіталу.

Який варіант обрати менеджерам фірми?

15. При відкритті депозитного рахунку по ставці 20% річних 25 травня на рахунок було покладено 100 тис. грн. 10 липня на рахунок було докладено 30 тис. грн. 15 вересня з рахунку було знято 60 тис. грн., а 12 листопада рахунок був закритий. Визначити загальну суму, яку отримає вкладник, при щомісячному нарахуванні складних відсотків.

16. Визначити суму коштів, що отримає клієнт після закінчення терміну дії депозитної угоди, якщо він вклав в банк 2000 грн. під 19% річних на 2 роки з помісячним нарахуванням складних відсотків, а через 3 місяці доклав до основної суми депозиту 400 грн., а ще через 2 місяці – 600 грн.

17. При створенні банку було випущено 110000 акцій номіналом 20 грн., які були продані по 25 грн. Крім того, за 2 роки нерозподілений прибуток склав 50 та 70 тис. грн. відповідно. Привілейованих акцій банк не випускав. Визначити капітал банку через 2 роки з початку його діяльності.

18. Статутний фонд комерційного банку становить 100 млн. грн., резервний фонд – 50% статутного. Банком за рік отримано прибуток у сумі 5 млн. грн. Яким є резервний фонд банку після закінчення фінансового року, якщо відрахування здійснюються згідно чинного законодавства.

19. Акції номіналом 200 грн. продавалися по курсовій вартості 210 грн. Дивіденди по акціям складають 25% річних (без реінвестування). Визначити курс акції, її повну дохідність в перерахунку на рік та суму доходу, який буде отримувати власник при кожній виплаті.

20. Розрахувати очікувану норму дохідності дворічної облігації номінальною вартістю 2000 грн. із щорічною виплатою доходу 20%, яка була придбана банком за ціною 1500 грн.

Література [14; 28; 33; 52; 53; 57; 64; 67; 70; 73; 74; 75; 76; 77]

Тема 3. Розрахунково-касові операції банків

Питання для перевірки знань

1. Основи організації розрахунків у національному господарстві
2. Види і загальна характеристика банківських рахунків
3. Банківське обслуговування рахунків клієнтів
4. Форми безготівкових розрахунків
5. Операції банків з платіжними картками
6. Порядок здійснення міжбанківських розрахунків
7. Касові операції банків

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Платіжна система України: історія створення і перспективи розвитку.
2. Платіжні картки і особливості їх впровадження в Україні.
3. Запровадження банківських інноваційних технологій у процес обслуговування клієнтів.
4. Світові тенденції розрахунково-касового обслуговування клієнтів банківських установ.
5. Світові платіжні системи: види та сучасний стан.

Тестовий контроль знань

1. Розрахунково-касові операції банків відносяться:

- а) до пасивних операцій;
- б) до комісійно-посередницьких операцій;
- в) до активних операцій.

2. Розрахунково-касові операції комерційних банків здійснюються з урахуванням таких принципів:

- а) кількість рахунків, що має право відкрити клієнт, обмежена;
- б) форми розрахунків обираються клієнтами;
- в) відносини між банком і клієнтом будуються на безоплатній основі;
- г) власник грошових коштів має право вибору банку;
- д) немає правильної відповіді.

3. Для відкриття поточних рахунків в національній валюті у вітчизняних банках індивідуальна ліцензія НБУ потрібна:

- а) юридичним особам-резидентам;
- б) фізичним особам-нерезидентам;
- в) іноземним інвесторам;
- г) фізичним особам-резидентам;
- д) немає правильної відповіді.

4. *Депозитні рахунки в іноземній валюті юридичним особам-резидентам відкриваються на підставі:*

- а) заяви власника коштів;
- б) депозитного договору;
- в) ліцензії НБУ;
- г) нотаріально засвідченої копії статуту;
- д) немає правильної відповіді.

5. *Підтвердження джерел надходження коштів на поточний валютний рахунок необхідно:*

- а) юридичній особі-резиденту;
- б) фізичній особі-нерезиденту;
- в) представництву фірми-нерезидента;
- г) фізичній особі-резиденту;
- д) немає правильної відповіді.

6. *Банк зобов'язаний повідомити в податковий орган про відкриття:*

- а) депозитного рахунку юридичній особі;
- б) поточного валютного рахунку фізичній особі;
- в) додаткового поточного рахунку юридичній особі;
- г) депозитного рахунку фізичній особі;
- д) немає правильної відповіді.

7. *Якщо повідомлення від податкового органу про взяття юридичної особи на облік не надійшло, банк не має права:*

- а) приймати від клієнта готівковий виторг;
- б) перераховувати кошти з поточного рахунку до бюджету;
- в) приймати від клієнта кошти в депозит;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

8. *До товарних операцій суб'єктів господарювання належать операції, пов'язані:*

- а) з наданням страхових послуг;
- б) із сплатою внесків до Пенсійного фонду;
- в) з орендою складського приміщення;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

9. *До форм безготівкових розрахунків відносяться:*

- а) відстрочка платежу;
- б) інкасо;
- в) залік взаємних вимог;
- г) акредитив;
- д) немає правильної відповіді.

10. *Черговість платежів з поточного рахунку підприємства встановлюється:*

- а) керівником підприємства;
- б) НБУ;
- в) комерційним банком;
- г) бенефіціаром;
- д) немає правильної відповіді.

11. *Платіжне доручення виписується:*

- а) постачальником;
- б) покупцем;
- в) банком.

12. *Платіжне вимога-доручення виписується:*

- а) продавцем;
- б) банком;
- в) платником.

13. *При вичерпанні ліміту чекової книжки:*

- а) невикористані чеки здаються в НБУ;
- б) невикористаними чеками можна користуватися після поповнення ліміту;
- в) невикористані чеки залишаються у власника;
- г) невикористані чеки повертаються до банку-емітента і погашаються.
- д) немає правильної відповіді.

14. *Бенефіціар - це:*

- а) платник;
- б) банк платника;
- в) постачальник;
- г) банк постачальника;
- д) немає правильної відповіді.

15. *Акредитив доцільно використовувати:*

- а) в межах одного міста;
- б) в іногородніх розрахунках;
- в) між контрагентами - клієнтами одного банку;
- г) в міжнародних розрахунках;
- д) немає правильної відповіді.

16. *Який акредитив може бути змінений за вимогою платника без повідомлення бенефіціара:*

- а) непокритий;
- б) покритий;

- в) відкличний;
- г) безвідкличний;
- д) немає правильної відповіді.

17. Виставлення акредитива можливе за рахунок:

- а) тільки власних коштів;
- б) бюджетних коштів;
- в) тільки кредиту банку;
- г) власних коштів і кредиту банку;
- д) немає правильної відповіді.

18. Найбільш вигідним для платника є:

- а) непокритий відзивний акредитив;
- б) покритий відзивний акредитив;
- в) непокритий безвідзивний акредитив;
- г) покритий безвідзивний акредитив;
- д) немає правильної відповіді.

19. Найбільш вигідним для постачальника є:

- а) непокритий відзивний акредитив;
- б) покритий відзивний акредитив;
- в) непокритий безвідзивний акредитив;
- г) покритий безвідзивний акредитив;
- д) немає правильної відповіді.

20. Що таке еквайрінг?

- а) випуск платіжних карток;
- б) процес оформлення овердрафту;
- в) процес випуску векселів;
- г) випуск платіжних документів банефіціаром;
- д) немає правильної відповіді.

21. Які з наведених тверджень є неправильними:

- а) чеки використовуються для розрахунків як фізичними так і юридичними особами;
- б) чеки виписують на конкретних одержувачів коштів;
- в) чеки не дають гарантії отримання коштів постачальнику;
- г) чек має бути пред'явленим до оплати протягом 15 днів;
- д) немає правильної відповіді;

22. Для чого створено СЕП?

- а) для здійснення вчасних та якісних міжбанківських розрахунків;
- б) для можливості здійснення підприємствами розрахунків за допомогою акредитивів;
- в) для здійснення розрахунків між покупцем та бенефіціаром;

- г) для можливості вчасного реагування на нелегальні дії в сфері розрахунків між різними суб'єктами;
- д) немає правильної відповіді.

23. Для ведення касових операцій комерційному банку необхідно мати:

- а) сховище для зберігання грошей;
- б) власну озброєну охорону;
- в) ліцензію НБУ;
- г) операційну касу;
- д) відповідно обладнаний транспорт для перевезення грошей.

24. Хто такі резиденти?

- а) громадяни України;
- б) іноземці, що отримують прибуток від своєї діяльності в Україні;
- в) особи без громадянства, що мають право проживати в Україні;
- г) особи без громадянства, що проживають в Україні;
- д) громадяни, що проживають за кордоном;
- е) немає правильної відповіді.

25. Банки приймають готівку від клієнта – юридичної особи на підставі:

- а) чека;
- б) прибуткового касового ордера;
- в) оголошення на внесення готівки;
- г) касової заявки;
- д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Комерційним банком один рік назад було відкрито контокорентний рахунок клієнту. За умовами договору, якщо на рахунку виникає дебетове сальдо, то клієнт сплачує 18% річних, якщо ж виникає кредитове сальдо, то банк нараховує 15% річних. Визначити яку суму відсотків заплатить клієнт банку, банк клієнту за рік, якщо:

- 1) кожного місяця протягом перших чотирьох спостерігалось дебетове сальдо рахунку у розмірі 5000 грн.;
- 2) протягом решти місяців спостерігалось кредитове сальдо у сумі 10000 грн. кожного місяця.

2. Визначити залишок на контокорентному рахунку та відсотки, що отримає банк та клієнт, якщо протягом місяця на ньому відбувалися такі операції (таблиця 2.6):

Таблиця 2.6 – Вихідні дані до задачі

Дні	Надходження	Видатки	Дні	Надходження	Видатки
1	+10000,00	-20000,00	16	+2000,00	–
2	–	-5000,00	17	–	-12000,00
3	–	–	18	–	-4000,00
4	–	–	19	–	–
5	–	–	20	+25000,00	-6000,00
6	+8500,00	–	21	–	-10000,00
7	–	-3000,00	22	+7000,00	–
8	–	–	23	–	–
9	+150000,00	-10000,00	24	+1000,00	–
10	–	–	25	–	-2500,00
11	–	–	26	+3500,00	-1500,00
12	+4000,00	–	27	+5800,00	–
13	+7000,00	–	28	–	–
14	–	-11000,00	29	–	–
15	–	–	30	–	-13000,00

Врахувати, що за умовами договору, якщо на рахунку виникає дебетове сальдо, то банк нараховує 20% річних (проста схема нарахування відсотків), якщо ж виникає кредитове сальдо, то банк сплачує 16,0% річних.

3. Клієнт оформив овердрафт у банку, через який він отримує заробітну плату. У наступному місяці він скористався овердрафтом і отримав короткостроковий кредит у розмірі 1120 грн. За умовами договору відсоткова ставка складала 15% річних. У цьому місяці через 11 днів клієнт отримав заробітну плату у розмірі 2500 грн. Визначити кінцевий залишок коштів на рахунку клієнта після сплати кредиту.

4. Підприємство уклало з банком угоду про одержання кредиту «овердрафт». У першому місяці кварталу на поточному рахунку були проведені такі операції: 03.01 – платежі – 150 тис. грн.; 17.01 – надходження – 290 тис. грн.; в другому місяці: 07.02 – платежі – 500 тис. грн. і 25.02 – надходження – 710 тис. грн.; у третьому місяці: 09.03 – платежі – 650 тис. грн. і 18.03 – надходження 450 тис. грн. Кредитове сальдо поточного рахунку на початок кварталу становило 55 тис. грн. Визначити:

а) заборгованість по овердрафту на кінець кожного місяця;

б) суму процентів, яку потрібно сплатити підприємству за користування банківськими ресурсами, якщо відсоткова ставка по овердрафту складає 18,0 %.

Література [10; 11; 15; 19; 24; 29; 34; 42; 43; 44; 52; 55; 57; 58; 64; 74; 76; 77]

Тема 4. Кредитні операції комерційних банків

Питання для перевірки знань

1. Основи організації кредитної роботи в банку
2. Принципи та умови банківського кредитування
3. Класифікація банківських кредитів
4. Процес банківського кредитування
5. Оцінка кредитоспроможності позичальника
6. Форми забезпечення зобов'язань за кредитами
7. Погашення заборгованості за кредитами

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Кредитна політика вітчизняних банків та практичні аспекти її реалізації.
2. Розвиток іпотечного банківського кредитування в Україні.
3. Регіональні особливості розвитку банківського кредитування.
4. Проблемні позики та управління ними (вітчизняний і світовий досвід).
5. Споживче кредитування в Україні: сучасний стан і проблеми розвитку.

Тестовий контроль знань

1. Банківський кредит це:

- а) відносини між банком та позичальником;
- б) товари, що їх резидент передає у власність юридичній або фізичній особі на умовах угоди;
- в) сукупність кредитних відносин, форм і методів кредитування та кредитно-фінансових установ;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

2. Кредитні операції це:

- а) вид активних операцій банку;
- б) відносини між комерційними банками та Національний банком України з приводу отримання дозволу на здійснення кредитних операцій;
- в) відносини між комерційними банками з приводу отримання ліквідних коштів під заставу цінних паперів;
- г) відносини між комерційними банками та державними структурами з приводу отримання позик;
- д) немає правильної відповіді.

3. До принципів банківського кредитування відносяться:

- а) платність;
- б) можливість пролонгації;

- в) забезпеченість;
- г) часткове погашення;
- д) немає правильної відповіді.

4. *За забезпеченням кредити бувають:*

- а) стандартні;
- б) ломбардні;
- в) довгострокові;
- г) бланкові;
- д) немає правильної відповіді.

5. *За методом надання кредити бувають:*

- а) бланкові;
- б) одноразові;
- в) перманентні;
- г) до запитання;
- д) немає правильної відповіді.

6. *За терміном користування кредити бувають:*

- а) бланкові;
- б) синдиковані;
- в) онкольні;
- г) стандартні;
- д) немає правильної відповіді.

7. *За строком повернення кредити бувають:*

- а) паралельні;
- б) одноразові;
- в) стандартні;
- г) строкові;
- д) немає правильної відповіді.

8. *Залежно від кількості кредиторів кредити бувають:*

- а) паралельні;
- б) одноразові;
- в) синдиковані;
- г) короткострокові;
- д) немає правильної відповіді.

9. *За характером позичальника кредити бувають:*

- а) міжнародні;
- б) споживчі;
- в) консорціумні;
- г) бланкові;
- д) немає правильної відповіді.

10. За ступенем ризику кредити бувають:

- а) стандартні;
- б) ломбардні;
- в) сумнівні;
- г) резервні;
- д) немає правильної відповіді.

11. Резервними називають позики:

- а) за якими банк у встановленому порядку відкриває резерв лімітування, а позичальник отримує право брати в кредит грошові кошти, коли в них виникає потреба;
- б) які надаються клієнту за відповідною заявою один раз;
- в) за якими банк надає гарантію надання позики клієнту протягом обумовленого періоду;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

12. Кредитні операції відносяться до наступної групи банківських операцій:

- а) пасивні;
- б) комісійні;
- в) торговельні;
- г) трастові;
- д) немає правильної відповіді.

13. Дисконтний кредит це:

- а) кредит, за яким відсотки утримуються банком при наданні позики;
- б) кредит, за яким відсотки виплачуються по мірі використання коштів;
- в) кредит, за яким основна сума боргу виплачується в кінці терміну;
- г) кредит, за яким основна сума виплачується рівними частинами протягом терміну кредитування;
- д) немає правильної відповіді.

14. Кредитний ризик – це:

- а) ризик неповернення міжбанківського кредиту для комерційного банку, що видав такий кредит;
- б) ризик втрати підприємством платоспроможності;
- в) ризик неповернення позики та відсотків за користування нею;
- г) ризик втрати власного майна юридичною особою;
- д) немає правильної відповіді.

15. Який документ, що регулює кредитні відносини між банком і позичальником є основним:

- а) анкета клієнта;

- б) кредитний договір;
- в) техніко-економічне обґрунтування повернення кредиту;
- г) договір застави;
- д) немає правильної відповіді.

16. На яких даних ґрунтується оцінка кредитоспроможності позичальника – юридичної особи:

- а) баланс підприємства;
- б) довідка про грошові потоки;
- в) установчі документи;
- г) звіт про фінансові результати.
- д) немає правильної відповіді.

17. Яким вимогам повинно відповідати заставне майно:

- а) близько розміщуватися до банку;
- б) мати високу ліквідність;
- в) бути транспортабельним;
- г) мати достатній термін зберігання.
- д) немає правильної відповіді.

18. Найбільш надійною формою забезпечення кредиту є:

- а) продукти харчування в обороті;
- б) вексель енергетичної компанії;
- в) гарантія комерційного банку;
- г) офісне приміщення в центрі міста.
- д) немає правильної відповіді.

19. У процесі кредитування до розгляду банком приймається:

- а) балансова вартість заставного майна;
- б) ринкова вартість майна;
- в) заставна (ліквідна) вартість майна;
- г) купівельна вартість майна;
- д) немає правильної відповіді.

20. Процентна ставка за кредит повинна забезпечувати:

- а) покриття витрат на купівлю кредитних ресурсів;
- б) покриття витрат на здійснення кредитної операції;
- в) покриття витрат і одержання прибутку;
- г) мінімальний розмір прибутку та покриття витрат;
- д) немає правильної відповіді.

21. Для пролонгації позики є характерним:

- а) списання частини відсотків за кредит;
- б) збільшення відсоткової ставки за кредит;
- в) зменшення відсоткової ставки за кредит;

- г) оформлення нової кредитної угоди із зменшенням відсоткової ставки;
- д) немає правильної відповіді.

22. *Безнадійною визнається заборгованість, яка відповідає будь-якій з наведених ознак:*

- а) заборгованість, за якою минув строк позовної давності;
- б) заборгованість фізичних осіб, засуджених до позбавлення волі;
- в) заборгованість, яка виявилася непогашеною внаслідок нестачі заставного майна клієнта;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

23. *До внутрішніх факторів, які впливають на розмір плати по кредиту відносять:*

- а) зміст проекту, що фінансується;
- б) динаміка грошових нагромаджень населення;
- в) клас кредитоспроможності позичальника;
- г) циклічність розвитку економіки;
- д) термін користування кредитом.

24. *До зовнішніх факторів, які впливають на розмір плати по кредиту відносять:*

- а) рівень інфляції;
- б) термін користування позикою;
- в) структура кредитних ресурсів банку;
- г) сезонність виробництва;
- д) вартість ресурсів на міжбанківському ринку.

25. *Головна мета оцінки кредитоспроможності позичальника полягає у:*

- а) визначенні фінансового стану клієнта;
- б) перевірці достовірності поданих позичальником документів;
- в) виявленні і оцінці рівня кредитного ризику для банку;
- г) передбаченні тенденцій в майбутній діяльності позичальника;
- д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Клієнт отримав кредит терміном на три місяці обсягом 5 млн. грн. Сума повернення кредиту складає 6,8 млн. грн. Визначити відсоткову ставку банку.

2. Банк видав кредит у сумі 300 тис. грн. на три квартали по простій ставці відсотків, яка у першому кварталі склала 21% річних, а в кожному наступному збільшувалась на 3 відсоткових пунктів. Визначити загальну суму, яку необхідно сплатити клієнту.

3. Банк має таку інформацію: розмір кредиту – 25 тис.грн., термін

позички – 8 місяців, річна ставка простого процента – 22 %. Визначити розмір боргу (разом із процентами) на кінець строку, якщо згідно умов договору через три місяці 12 тис.грн. основного боргу повернено.

4. Банк надав кредит у розмірі 20000 грн. на 4 місяці під 22% річних. Визначити: а) плату за кредит при закінченні строку кредитування; б) плату за кредит, якщо було проведено пролонгацію строком на 3 місяці з підвищенням процентної ставки за кредит на 4% від діючої.

5. Кредит в сумі 250 тис.грн. був наданий на 2 роки під 25% річних. Погашення кредиту проводиться щокварталу рівними частками, а сплата процентів, які нараховуються на фактичний залишок боргу, здійснюється щомісячно. Визначити, яку суму процентів сплатить клієнт банкові протягом 2 років. Схему погашення основного боргу і процентів подати в табличному вигляді.

6. Позичальник одержує від кредитора 12000 грн. на 1 рік під 17% річних за простою ставкою. Річні темпи інфляції склали 7%. Розрахувати втрати кредитора, викликані інфляцією.

7. Кредит у сумі 5000 грн. виданий терміном на 2 роки під 20% річних за простою ставкою. Визначити номінальну та реальну суму боргу на кінець 2-го року, а також втрати кредитора через інфляцію. Динаміка індексів інфляції за 2 роки з розбивкою по кварталах представлена в таблиці (таблиця 2.7):

Таблиця 2.7 – Вихідні дані до задачі

1 рік	2 рік
105,3	108,2
106,8	105,6
104,5	103,2
107,6	105,8

8. Фірма одержала у банку кредит у сумі 200000 грн. під 21% річних на три роки. У кредитній угоді обговорено схему погашення кредиту рівними частками щомісяця. Скласти графік погашення кредиту.

9. Фірма укладає з банком кредитний договір на суму 200000 грн. під 24% річних з нарахуванням відсотків щокварталу на залишок боргу. У фірми є можливість виплачувати борг у сумі 90000 грн. щокварталу. Чи зможе фірма погасити кредит за 1,5 роки? Розрахувати термін погашення кредиту та загальну суму відсотків, що заплатить фірма за користування кредитом.

10. Розрахувати відсутні елементи в графіку погашення кредиту, з урахуванням, що сума основного боргу погашається рівними частинами (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 – Вихідні дані до задачі

Термін погашення кредиту, квартали	Сума основного боргу на початок періоду, грн.	Сума відсотків за даний період, грн.	Загальна сума боргу, грн.	Сума погашення основного боргу, грн.
1	25000	3750		
2				
3				
4				
5				5000
Разом				

11. Підприємство одержало в банку позику в сумі 100000 грн. на 3 роки під 30% річних, відсотки нараховуються кожне півріччя на залишок боргу. Основний борг погашається рівними частинами. Розрахувати, яку суму заощаджує позичальник при зазначених умовах у порівнянні з виплатою і відсотків, і основного боргу наприкінці терміну позики.

12. Розрахувати відсутні елементи в графіку погашення кредиту, з урахуванням, що сума основного боргу погашається рівними частинами (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9 – Вихідні дані до задачі

Термін погашення кредиту, квартали	Сума основного боргу на початок періоду, грн.	Сума відсотків за даний період, грн.	Загальна сума боргу, грн.	Сума погашення основного боргу, грн.
1				
2				
3				
4				
5	5000		5750	5000
Разом				25000

Література [2; 4; 35; 38; 50; 55; 57; 58; 59; 63; 69; 72; 74; 75; 76; 77]

Тема 5. Операції банків з векселями

Питання для перевірки знань

1. Види вексельних операцій комерційних банків
2. Операції банків по врахуванню векселів
3. Кредитні операції банків під заставу векселів
4. Авалування та акцептування векселів
5. Комісійно-посередницькі операції з векселями
6. Емісія та використання банківських векселів

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Вексельний обіг в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку.
2. Місце та роль вексельних операцій у формуванні активів банківської системи України.
3. Історія виникнення та розвитку вексельних операцій.
4. Закордонний досвід здійснення вексельних операцій.
5. Вплив вексельних операцій на результативність діяльності комерційних банків регіону.

Тестовий контроль знань

1. За способом використання векселі поділяють на:

- а) прості;
- б) бронзові;
- в) дружні;
- г) переказні;
- д) немає правильної відповіді.

2. Залежно від характеру угод, що спричинили появу векселів, розрізняють:

- а) переказні векселі;
- б) комерційні векселі;
- в) підроблені векселі;
- г) фінансові векселі;
- д) немає правильної відповіді.

3. Яку ще назву мають комерційні векселі:

- а) дружні;
- б) товарні;
- в) торгові;
- г) споживчі;
- д) немає правильної відповіді.

4. Які з названих положень характеризують вексель:

- а) це цінний папір;
- б) це електронний запис в базі даних;
- в) це свідоцтво боргу;
- г) це речове зобов'язання;
- д) це платіжний засіб.

5. Якщо платник за векселем жодним чином не може ухилитись від сплати боргу – це означає:

- а) безумовність боргового зобов'язання;
- б) абстрактність боргового зобов'язання;

- в) безспірність боргового зобов'язання.
- г) немає правильної відповіді.

6. Якщо платіж вексельної суми має бути здійснений незалежно від причин і умов виникнення боргу – це означає:

- а) абстрактність боргового зобов'язання;
- б) безумовність боргового зобов'язання;
- в) безспірність боргового зобов'язання.
- г) немає правильної відповіді.

7. При оформленні боргу переказним векселем боржником є:

- а) векселедавець;
- б) ремітент;
- в) трасат;
- г) трасант;
- д) немає правильної відповіді.

8. Алонж – це:

- а) передавальний надпис на векселі;
- б) вексельна гарантія;
- в) приєднаний до векселя додатковий аркуш;
- г) немає правильної відповіді.

9. Згода платника оплатити вексель - це:

- а) аваль;
- б) акцепт;
- в) цесія;
- г) оферта;
- д) немає правильної відповіді.

10. До пасивних операцій комерційних банків з вексями відносяться:

- а) авалювання векселів;
- б) врахування векселів;
- в) переврахування векселів;
- г) одержання міжбанківської позики під заставу векселів.
- д) немає правильної відповіді.

11. До активних операцій комерційних банків з вексями відносяться:

- а) інкасування векселів;
- б) авалювання векселів;
- в) надання міжбанківських позик під заставу векселів;
- г) продаж банківських векселів;
- д) немає правильної відповіді.

12. До комісійно-посередницьких операцій банків з вексями

відносяться:

- а) доміциляція векселів;
- б) врахування векселів;
- в) зберігання векселів;
- г) акцептування векселів;
- д) немає правильної відповіді.

13. До ознак низької юридичної надійності векселя відносяться:

- а) виправлення в даті платежу за векселем;
- б) велика кількість передавальних надписів;
- в) розбіжність в вексельній сумі, позначеній цифрами і прописом;
- г) присутність кількох найменувань платників за векселем;
- д) немає правильної відповіді.

14. Оплата векселя в особливому місці платежу, яке відрізняється від місця знаходження платника за векселем – це:

- а) інкасування векселів;
- б) авалювання векселів;
- в) доміциляція векселів;
- г) врахування векселів;
- д) немає правильної відповіді.

15. До переваг банківського векселя у порівнянні з депозитним сертифікатом відносяться:

- а) можливість використання як застави;
- б) можливість використання як платіжного засобу;
- в) можливість отримання облікового кредиту;
- г) можливість продажу на грошовому ринку;
- д) немає правильної відповіді.

16. Сума дисконту за векселем розраховуються наступним чином:

а) $D = \frac{N \cdot t \cdot i}{G}$;

б) $D = N \cdot t \cdot i \cdot G$;

в) $D = \frac{N \cdot G \cdot i}{t}$;

г) $D = \frac{N \cdot S \cdot i}{t}$;

- д) немає правильної відповіді.

17. Аваль це:

- а) згода банку оплатити вексель повністю у будь-якому разі;
- б) подання за дорученням клієнта-векселедержателя векселів у строк платнику та одержання належних платежів по векселям;

в) вексельна гарантія, внаслідок якої особа бере на себе відповідальність повністю або в частині суми по зобов'язанням якоїсь із причетних до векселя осіб;

г) доручення оплатити вексель в особливому місці платежу, яке відрізняється від місцезнаходження особи, котра зазначена як платник за векселем;

д) немає правильної відповіді.

18. Акцепт це:

а) згода банку оплатити повністю вексель у будь-якому разі;

б) подання за дорученням клієнта-векселедержателя векселів у строк платнику та одержання належних платежів по векселям;

в) вексельна гарантія, внаслідок якої особа бере на себе відповідальність повністю або в частині суми по зобов'язанням якоїсь із причетних до векселя осіб;

г) доручення оплатити вексель в особливому місці платежу, яке відрізняється від місцезнаходження особи, котра зазначена як платник за векселем;

д) немає правильної відповіді.

19. Інкасування векселя це:

а) згода банку оплатити повністю вексель у будь-якому разі;

б) подання за дорученням клієнта-векселедержателя векселів у строк платнику та одержання належних платежів по векселям;

в) вексельна гарантія, внаслідок якої особа бере на себе відповідальність повністю або в частині суми по зобов'язанням якоїсь із причетних до векселя осіб;

г) доручення оплатити вексель в особливому місці платежу, яке відрізняється від місцезнаходження особи, котра зазначена як платник за векселем;

д) немає правильної відповіді.

20. Що таке доміциляція:

а) згода банку оплатити повністю вексель у будь-якому разі;

б) подання за дорученням клієнта-векселедержателя векселів у строк платнику та одержання належних платежів по векселям;

в) вексельна гарантія, внаслідок якої особа бере на себе відповідальність повністю або в частині суми по зобов'язанням якоїсь із причетних до векселя осіб;

г) доручення оплатити вексель в особливому місці платежу, яке відрізняється від місцезнаходження особи, котра зазначена як платник за векселем;

д) немає правильної відповіді.

21. До переваг банківського векселя у порівнянні з облігацією можна віднести:

- а) можливість отримання значно більшого доходу;
- б) можливість випускати необмежену кількість раз;
- в) можливість використання як застави;
- г) використання як засобу платежу;
- д) немає правильної відповіді.

22. *Індосамент це:*

- а) згода платника оплатити вексель;
- б) вексельна гарантія;
- в) приєднаний до векселя додатковий аркуш;
- г) платник за векселем;
- д) немає правильної відповіді.

23. *Індосат це:*

- а) приєднаний до векселя додатковий аркуш;
- б) особа, що вчиняє акцепт за векселем;
- в) особа, що надає послуги доміциляції векселя;
- г) особа, на користь якої на звороті векселя вчиняється передавальний напис;
- д) немає правильної відповіді.

24. *Індосант це:*

- а) особа, на користь якої на звороті векселя вчиняється передавальний напис;
- б) особа, що вчиняє передавальний надпис на векселі;
- в) приєднаний до векселя додатковий аркуш;
- г) особа, що надає послуги доміциляції векселя;
- д) немає правильної відповіді.

25. *Основу законодавства України про обіг векселів становлять положення:*

- а) Віденської конвенції;
- б) Римської конвенції;
- в) Женевської конвенції;
- г) Паризької конвенції;
- д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Вексель враховується банком за півроку до терміну його погашення. Місячний рівень інфляції – 2%. Реальна дохідність операції – 7% річних. Визначити:

- а) індекс інфляції за термін від дати врахування до дати погашення;
- б) облікову ставку відсотків по кредиту.

2. Вексель на суму 60 тис. грн. був пред'явлений в банк за 60 днів до терміну погашення і був врахований по обліковій ставці, що дорівнює 20%. Визначити суму, що буде виплачена власнику.

3. Вексель на суму 50000 грн. виданий на 160 днів з нарахуванням по ньому відсотків у розмірі 20% річних (365 днів). Вексель був врахований банком за 40 днів до терміну його погашення по обліковій ставці 15% річних (365). Визначити отриману власником векселя суму.

4. При обліку векселя на суму 8500 грн. банк сплатив пред'явнику 7500 грн. Ставка облікового процента становить 26%. Визначити на який строк банк надав обліковий кредит. Кількість днів в році – 360 днів.

5. Вексель номіналом 50 тис.грн. враховано банком з виплатою пред'явнику векселя 30 тис.грн. за 150 діб до настання строку платежу за векселем. Кількість днів у фінансовому році – 365. Визначити річну облікову ставку.

6. Вексель номіналом 200 тис.грн. враховується банком за 250 діб до настання строку платежу за векселем. Облікова ставка – 26%. Кількість днів у фінансовому році – 365. Визначити суму наданого банком облікового кредиту, якщо комісія банку “дамно” складає 2000 грн., а “порто” – 500 грн.

7. Клієнт запросив кредит у розмірі 15 тис.грн., строком на 5 місяців під заставу векселів номінальною вартістю 18 тис.грн. Чи може банк задовольнити заявку клієнта, якщо відсоткова ставка по кредиту складає 28%, а заставна вартість векселів складає 70% від номінальної?

Література [9; 12; 32; 41; 52; 57; 58; 61; 74; 77]

Тема 6. Операції банків з цінними паперами

Питання для перевірки знань

1. Загальна характеристика діяльності банків на ринку цінних паперів
2. Емісійні операції комерційних банків
3. Інвестиційні операції банків з цінними паперами
4. Критерії формування портфеля цінних паперів банку
5. Посередницька діяльність банків на ринку цінних паперів
6. Операції РЕПО з цінними паперами

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Місце та роль операцій з цінними паперами у формуванні прибутку комерційного банку.
2. Стан та основні тенденції здійснення операцій комерційних банків з державними цінними паперами.

3. Закордонний досвід здійснення операцій з цінними паперами комерційних банків.

4. Аналіз сучасного стану портфеля цінних паперів банківської системи України.

5. Сучасний стан здійснення посередницьких операцій банків на фондовому ринку.

Тестовий контроль знань

1. Ринок, на якому банки можуть купувати цінні папери, не користуючись послугами інших суб'єктів фінансового ринку, називається:

- а) позабіржовий;
- б) організований;
- в) неорганізований;
- г) біржовий;
- д) немає правильної відповіді.

2. До інвестиційної діяльності банку відноситься:

- а) продаж фінансових векселів;
- б) купівля короткострокових державних облігацій на продаж;
- в) надання довгострокового кредиту підприємству;
- г) розміщення депозитних сертифікатів банку;
- д) немає правильної відповіді.

3. Для активної інвестиційної політики банку є характерним:

- а) в основному короткостроковий характер інвестицій;
- б) незначні обороти за операціями купівлі-продажу цінних паперів;
- в) високий рівень ризикованості інвестиційного портфеля;
- г) високий рівень диверсифікації інвестиційного портфеля;
- д) немає правильної відповіді.

4. Для пасивної інвестиційної політики банку є характерним:

- а) спекулятивна спрямованість операцій з цінними паперами;
- б) в основному довгостроковий характер інвестицій;
- в) низький рівень диверсифікації інвестиційного портфеля;
- г) збалансований ризик інвестиційного портфеля;
- д) немає правильної відповіді.

5. Які цілі переслідує банк при здійсненні інвестиційних операцій:

- а) отримати додатковий дохід;
- б) знизити ризики;
- в) диверсифікувати активи;
- г) розширити клієнтську базу за рахунок надання нових послуг;
- д) немає правильної відповіді.

6. *За об'єктами вкладень коштів інвестиції бувають:*

- а) прямими;
- б) фінансовими;
- в) реальними;
- г) довгостроковими;
- д) немає правильної відповіді.

7. *За характером участі в інвестуванні розрізняють такі інвестиції:*

- а) державні;
- б) прямі;
- в) реальні;
- г) непрямі;
- д) немає правильної відповіді.

8. *За формами власності інвесторів розрізняють такі інвестиції:*

- а) приватні;
- б) державні;
- в) фінансові;
- г) іноземні.

9. *Які види ризиків властиві банківським інвестиціям в Україні?*

- а) процентний;
- б) кредитний;
- в) валютний;
- г) ринковий;
- д) немає правильної відповіді.

10. *Боргові цінні папери - це:*

- а) облігації;
- б) акції;
- в) векселі;
- г) ф'ючерси;
- д) немає правильної відповіді.

11. *Пайові цінні папери - це:*

- а) опціони;
- б) облігації;
- в) акції;
- г) ощадні сертифікати;
- д) немає правильної відповіді.

12. *До похідних фінансових інструментів відносяться:*

- а) векселі;
- б) опціони;
- в) облігації;

- г) ф'ючерси;
- д) немає правильної відповіді.

13. У бездокументарній формі можуть функціонувати:

- а) векселі;
- б) деривативи;
- в) облігації;
- г) акції;
- д) немає правильної відповіді.

14. До емісійної діяльності банку відноситься:

- а) купівля державних облігацій;
- б) розміщення депозитних сертифікатів банку;
- в) перепродаж власних акцій за дорученням клієнта;
- г) організація на підприємстві проведення підписки на акції;
- д) немає правильної відповіді.

15. Яка залежність між ціною облігації і доходом від неї?

- а) пряма;
- б) зворотна;
- в) ніякої.

16. Индосамент – це:

- а) спосіб отримання доходу;
- б) протест в несплаті векселя;
- в) передавальний надпис на векселі;
- г) згода на оплату векселя;
- д) немає правильної відповіді.

17. Юридична особа, що випустила в обіг цінні папери, є:

- а) реєстратором;
- б) депозитарієм;
- в) емітентом;
- г) інвестором;
- д) немає правильної відповіді.

18. Дохід брокера складається з:

- а) різниці в ціні купівлі і продажу;
- б) посадового окладу;
- в) комісійних від клієнта;
- г) визначеного відсотка від суми угоди;
- д) немає правильної відповіді.

19. Професійна діяльність на ринку цінних паперів, що пов'язана з визначенням взаємних зобов'язань та їх заліку, це:

- а) депозитарна діяльність;
- б) дилерська діяльність;
- в) реєстраторська діяльність;
- г) кліринг;
- д) немає правильної відповіді.

20. *Організації, що надають послуги по зберіганню сертифікатів цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери це:*

- а) депозитарії;
- б) реєстратори;
- в) брокери;
- г) емітенти;
- д) немає правильної відповіді.

21. *Знецінення цінних паперів внаслідок росту цін на товари і послуги характерно для:*

- а) кредитного ризику;
- б) процентного ризику;
- в) ринкового ризику;
- г) валютного ризику;
- д) немає правильної відповіді.

22. *Зміна процентних ставок на ринку пов'язується з:*

- а) ринковим ризиком;
- б) процентним ризиком;
- в) кредитним ризиком;
- г) валютним ризиком;
- д) немає правильної відповіді.

23. *Допуск цінних паперів до торгів на фондовій біржі називається:*

- а) лістинг;
- б) котирування;
- в) сертифікація;
- г) кліринг;
- д) немає правильної відповіді.

24. *Дохід дилера складається з:*

- а) різниці в ціні купівлі і продажу;
- б) посадового окладу;
- в) комісійних від клієнта;
- г) визначеного відсотка від суми угоди;
- д) немає правильної відповіді.

25. *Фондова біржа – це ринок, який:*

- а) здійснює торгівлю товарами;

б) регулярно функціонує і на якому здійснюється торгівля цінними паперами;

в) регулярно функціонує і на якому здійснюється торгівля нерухомим майном;

г) регулярно функціонує і на якому здійснюється торгівля виключно державними цінними паперами та виконуються кредитні тендери НБУ;

д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Акції номіналом 250 грн. придбані у кількості 200 шт. по ціні 300 грн. і через два роки продані по ціні 310 грн. за акцію. Дивіденди по акціям за перший рік склали 18% річних, за другий – 20% річних, за третій рік – 24% річних. Визначити ефективну річну ставку процентів.

2. Корпорація випустила облігації з нульовим купоном. Термін погашення – чотири роки, курс реалізації – 60 грн. Визначити дохідність облігації на дату погашення.

3. Акції номіналом 100 грн. продавалися по курсовій вартості 150 грн. Дивіденди по акціях складають 25% річних (без реінвестування). Визначити курс акції, її повну дохідність в перерахунку на рік та суму доходу, який буде отримувати власник при кожній виплаті.

4. Банк випустив привілейовані акції, річний дивіденд на одну акцію становить 70 грошових одиниць. Дисконтна ставка подібних акцій на ринку цінних паперів дорівнює 18%. Визначити ринкову вартість привілейованих акцій.

5. За наведеним в таблиці потоком платежів (модель NPV) (таблиця 2.10):

Таблиця 2.10 – Вихідні дані до задачі

Рік	Грошовий потік платежів (A), грн.
0-й	-15000
1-й	+3000
2-й	+5000
3-й	+6000
4-й	+6500

оцінити ефективність вкладення банком коштів в державні облігації, якщо їх безризикова ставка становить 10%.

6. Депозитний сертифікат номіналом 200 тис. грн. розміщений на 6 місяців під 25% річних. Визначити прибутковість цінного паперу.

7. Визначити дисконтну ціну і прибутковість сертифіката, якщо номінал цінного папера складає 200 тис. грн., термін погашення – 9 місяців, а річна ставка за аналогічними борговими зобов'язаннями – 20%.

Література [9; 16; 26; 30; 32; 36; 37; 40; 41; 54; 60; 68; 73; 75; 76; 77]

Тема 7. Операції банків в іноземній валюті

Питання для перевірки знань

1. Поняття та загальна характеристика валютних операцій
2. Відкриття та ведення валютних рахунків
3. Організація кореспондентських відносин з іноземними банками
4. Неторговельні операції в іноземній валюті
5. Операції з обслуговування міжнародних розрахунків
6. Операції банків на міжбанківському валютному ринку
7. Операції банків із залучення та розміщення валютних коштів
8. Операції з банківськими металами

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Міжнародні платіжні системи та їх значення в процесах інтеграції і глобалізації.
2. Роль валютного ринку у забезпеченні зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.
3. Сучасні тенденції розвитку світового ринку банківських металів.
4. Основні тенденції банківського валютного кредитування в Україні.
5. Сучасний стан та основні тенденції ринку банківських металів в Україні

Тестовий контроль знань

1. *Здатність валюти обмінюватися на інші валюти називається:*
 - а) валютний курс;
 - б) валютний паритет;
 - в) конвертованість;
 - г) форвардний курс;
 - д) немає правильної відповіді.
2. *Який вирішальний чинник визначення конвертованості валюти:*
 - а) величина золотого запасу;
 - б) економічна могутність держави;
 - в) стабільність валюти;
 - г) військовий потенціал країни;
 - д) немає правильної відповіді.
3. *Співвідношення між двома валютами, яке виникає відносно третьої валюти називається:*
 - а) фіксінг;
 - б) спот-курс;
 - в) крос-курс;

- г) форвардний курс.
- д) немає правильної відповіді.

4. При прямому котируванні валюти:

- а) вартість національної валюти виражають в іноземній валюті;
- б) вартість іноземної валюти виражають у національній грошовій одиниці;
- в) вартість іноземної валюти виражають у національній грошовій одиниці через третю валюту;
- г) вартість національної валюти виражають в іноземній валюті через третю валюту;
- д) немає правильної відповіді.

5. Переважна частина операцій купівлі-продажу валюти у світовому масштабі здійснюється:

- а) на валютних біржах;
- б) на міжбанківському валютному ринку;
- в) на фінансових секціях товарних бірж;
- г) між центральними банками різних країн;
- д) немає правильної відповіді.

6. Угоди з торгівлі валютою «спот» відносяться до:

- а) касових;
- б) строкових;
- в) форвардних;
- г) ф'ючерсних;
- д) немає правильної відповіді.

7. До строкових угод на валютному ринку відносяться:

- а) форвард;
- б) опціон;
- в) ф'ючерс;
- г) спот;
- д) немає правильної відповіді.

8. До валютних цінностей відносять:

- а) іноземна валюта готівкою;
- б) платіжні документи в іноземній валюті;
- в) цінні папери в іноземній валюті;
- г) банківські метали;
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильних відповідей.

9. Основними документами, що визначають загальні принципи валютного регулювання в Україні, є:

- а) Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;
- б) Декрет КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю»;
- в) Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті»;
- г) Закон України «Про єдиний митний тариф»;
- д) немає правильної відповіді.

10. Уповноважений банк - це:

- а) Національний банк України;
- б) будь-який комерційний банк, що має генеральну ліцензію НБУ на проведення валютних операцій, і здійснює валютний контроль;
- в) Державний експортно-імпортний банк України;
- г) будь-який комерційний банк;
- д) немає правильної відповіді.

11. Чи може банк стягувати з клієнтів комісію за виконання функцій агента валютного контролю:

- а) так;
- б) ні;
- в) так, за умови погодження з НБУ;
- г) немає правильної відповіді.

12. Комерційні банки в Україні мають право здійснювати валютні операції:

- а) у відповідності до їх установчих документів з моменту реєстрації;
- б) якщо вони отримали індивідуальну ліцензію НБУ;
- в) якщо вони отримали генеральну валютну ліцензію НБУ.
- г) якщо визначені економічні нормативи відповідають встановленим вимогам НБУ щодо здійснення валютних операцій;
- д) немає правильної відповіді.

13. При здійсненні яких операцій банку необхідно отримати індивідуальну ліцензію НБУ?

- а) здійснення неторговельних операцій з валютними цінностями;
- б) відкриття коррахунку іноземному банку;
- в) купівля готівкової іноземної валюти за кордоном;
- г) операції з банківськими металами на валютному ринку України та міжнародних ринках;
- д) немає правильної відповіді.

14. Рахунок типу "П" це:

- а) рахунок, який відкриває НБУ в іноземних комерційних банках;
- б) рахунок, що відкривається комерційними банками вітчизняним дипломатичним представництвам;

- в) рахунок, що відкривається уповноваженим банком представництвом іноземних компаній, що не займаються підприємницькою діяльністю в Україні;
- г) рахунок, що відкривається вітчизняними компаніями за кордоном;
- д) немає правильної відповіді.

15. Рахунок типу “Н” це:

- а) рахунок, який відкриває НБУ в іноземних комерційних банках;
- б) рахунок, що відкривається комерційними банками дипломатичним представництвам;
- в) рахунок, що відкривається уповноваженим банком представництвом іноземних компаній, що не займаються підприємницькою діяльністю в Україні;
- г) рахунок, що відкривається вітчизняними компаніями за кордоном;
- д) немає правильної відповіді.

16. Для здійснення валютно-касового обслуговування банки можуть створювати:

- а) обмінні пункти для купівлі-продажу іноземної валюти;
- б) сховища національної валюти;
- в) операційну касу для здійснення розрахунків між національними підприємствами;
- г) немає правильної відповіді.

17. До форм міжнародних розрахунків відносять:

- а) платіжне доручення;
- б) інкасо;
- в) банківський переказ;
- г) чек;
- д) немає правильної відповіді.

18. Поставка валюти “тод” означає:

- а) поставка валюти відбувається наступного робочого дня;
- б) поставка валюти відбувається сьогодні;
- в) поставка валюти відбувається на другий робочий день з дня укладення угоди;
- г) поставка валюти відбудеться на вимогу покупця;
- д) немає правильної відповіді.

19. До банківських металів прийнято відносити:

- а) паладій;
- б) платина;
- в) срібні монети;
- г) всі відповіді вірні;
- д) немає правильної відповіді.

20. Купувати та продавати банківські метали на міжбанківському валютному ринку України мають право:

- а) фізичні особи;
- б) державні підприємства;
- в) юридичні підприємства;
- г) Національний банк України;
- д) немає правильної відповіді.

21. Протягом якого часу має бути використана іноземна валюта, що придбана на міжбанківському валютному ринку?

- а) 5 днів;
- б) 10 днів;
- в) 1 місяця;
- г) 15 днів;
- д) немає правильної відповіді.

22. Здійснювати операції з торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку України можуть:

- а) страхові компанії із відповідною ліцензією;
- б) консалтингові компанії;
- в) уповноважені банки;
- г) НБУ;
- д) немає правильної відповіді.

23. Які з наведених операцій відносять до активних операцій банку:

- а) купівля банківських металів;
- б) відкриття та ведення коррахунків у банківських металах у банках нерезидентах;
- в) отримання міжбанківських кредитів у банківських металах;
- г) розміщення міжбанківських депозитів у банківських металах;
- д) немає правильної відповіді.

24. Рахунок „Лоро” це:

- а) кореспондентський рахунок банку-резидента в банку-нерезиденті;
- б) рахунок банку-нерезидента в банку-резиденті;
- в) немає правильної відповіді.

25. Комерційним банкам заборонено:

- а) випускати ощадні сертифікати у банківських металах;
- б) надавати та отримувати банківські метали у заставу;
- в) надавати та отримувати міжбанківські кредити у банківських металах;
- г) зберігати банківські метали у банках-нерезидентах;
- д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Обмінний пункт виставив наступні котировки доларів США: USD/UAN 8,0193/8,0557. Один клієнт продав 15000 дол., а інший купив 6000 дол. Який дохід отримає банк від цих двох угод?

2. Американський імпортер купує 2 млн. євро, щоб виконати платіж за товар. Скільки йому необхідно доларів, якщо банк висуває такі котировки: USD/EUR 0,7784/0,7851?

3. Визначити крос-курси валют (євро і швейцарського франка), якщо долар США слугує базою котирування для обох валют. USD/EUR = 0,7742, USD/CHF = 0,8123.

4. Визначити крос-курси валют (англійського фунта стерлінгів і австралійського долара), якщо долар США слугує валютою котирування для обох валют. GBP/USD = 1,7812, AUD/USD = 0,8275.

5. Валютний дилер купив 2 млн.євро за долари США по курсу USD/EUR = 0,7764. Наприкінці дня він продав євро по курсу EUR/USD = 1,3862. Який буде результат цих угод для дилера ?

6. Обмінний пункт українського банку виставив наступні курси купівлі-продажу валют: USD/UAN – 8,1093 / 8,1257; RUR/UAN – 0,2579 / 0,2678. Один клієнт продав 1500 доларів США, а другий – продав 1000 доларів США і купив 40100 російських рублів. Який дохід отримав банк від цих операцій ?

7. Компанії-експортеру потрібні обігові кошти в сумі 210 тис.грн. строком на 4 місяці. Що є більш вигідним для компанії: взяти кредит в гривнях під 28% річних чи еквівалентну суму кредиту в доларах США під 12% річних? Поточний курс долара складає 8,0455 грн., через 3 міс. прогнозується здешевлення гривні на 3%. Експортна виручка компанії за цей період не надійде.

8. Уповноважений банк за дорученням клієнта-імпортера купує на міжбанківському ринку 100 тис.доларів США за наступними умовами банку: USD/UAN – 8,1213 / 8,1457. Яку суму гривень повинен перерахувати імпортер зі свого поточного рахунку для купівлі валюти, якщо комісійні банку складають 0,28% від суми заявки ?

9. На валютний рахунок суб'єкта ЗЕД надійшла експортна виручка в сумі 250 тис.євро. За дорученням клієнта уповноважений банк здійснив продаж 35% експортної виручки в перший день за курсом EUR/UAN = 10,5265, а решту виручки – на третій день після надходження за курсом EUR/UAN = 10,6231. Яка сума гривневого еквівалента надійде на поточний рахунок експортера, якщо комісійні банку за продаж валюти складають 0,10% і 0,07% від суми продажу у перший та третій дні відповідно?

Література [2; 10; 11; 18; 19; 20; 23; 25; 27; 30; 35; 44; 45; 53; 54; 64; 65; 69; 74; 75; 77]

Тема 8. Нетрадиційні банківські операції та послуги

Питання для перевірки знань

1. Види та загальна характеристика нетрадиційних операцій банку
2. Лізингові операції
3. Факторингові операції
4. Банківські гарантії та поручительства
5. Трастові послуги банків
6. Інформаційні та консультаційні послуги
7. Дистанційне обслуговування клієнтів

Завдання для самостійної роботи студентів (тематика рефератів)

1. Основні тенденції розвитку нетрадиційних банківських операцій та послуг в Україні.
2. Стан та проблеми розвитку лізингу в Україні.
3. Сучасний стан та тенденції розвитку факторингу в Україні
4. Розвиток банківських інновацій в Україні.
5. Тенденції розвитку світових банківських інновацій.

Тестовий контроль знань

1. Найважливішою функцією банку як фінансового посередника є:

- а) перерозподіл кредитних ресурсів;
- б) акумуляція грошових коштів;
- в) викуп державних цінних паперів за схемою операцій РЕПО;
- г) надання банківських послуг;
- д) немає правильної відповіді.

2. До нетрадиційних банківських операцій банків відносяться:

- а) гарантійні;
- б) трастові;
- в) валютно-обмінні;
- г) розрахунково-касові;
- д) карткові;
- ж) факторингові;
- з) лізингові.

3. Факторинг це:

- а) купівля банком у клієнта дебіторських рахунків;
- б) переказ коштів з рахунка покупця на рахунок постачальника;
- в) надання позики під забезпечення дебіторськими рахунками;
- г) гарантія безумовної оплати банком рахунків за кредитною угодою клієнтів;

д) немає правильної відповіді.

4. Для проведення факторингових операцій банку потрібні:

- а) банківська ліцензія;
- б) дозвіл НБУ;
- в) дозвіл Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;
- г) дозвіл місцевих органів влади;
- д) немає правильної відповіді.

5. Чи може банк повернути клієнту несплачені в строк дебіторські рахунки, що були придбані по факторинговій угоді?

- а) так;
- б) ні;
- в) завжди може;
- г) так, але якщо обумовлено угодою.

6. Плата за факторинг складається з:

- а) частки вартості орендованого майна;
- б) кредитної ставки, нарахованої на виданий клієнту аванс;
- в) комісійних за послуги банку;
- г) премії за ризик;
- д) немає правильної відповіді.

7. Лізинг – це:

- а) продаж майна в розстрочку;
- б) товарний кредит;
- в) здача в оренду предметів тривалого користування;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

8. Для проведення лізингових операцій банку потрібні:

- а) банківська ліцензія;
- б) дозвіл НБУ;
- в) дозвіл Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;
- г) дозвіл місцевих органів влади;
- д) немає правильної відповіді.

9. У лізинговій операції приймають участь такі суб'єкти:

- а) постачальник;
- б) лізингодавець;
- в) засновник;
- г) довіритель;
- д) бенефіціар;
- е) лізингоодержувач.

10. Залежно від складу суб'єктів лізингу розрізняють:

- а) прямий лізинг;
- б) внутрішній лізинг;
- в) непрямий лізинг;
- г) зовнішній лізинг;
- д) немає правильної відповіді.

11. За цільовим призначенням лізинг може бути:

- а) чистим;
- б) дійсним;
- в) фіктивним;
- г) строковим;
- д) немає правильної відповіді.

12. Залежно від рівня окупності об'єкта лізингу розрізняють:

- а) строковий лізинг;
- б) поновлювальний лізинг;
- в) оперативний лізинг;
- г) фінансовий лізинг;
- д) немає правильної відповіді.

13. Плата за лізинг складається з:

- а) суми амортизації;
- б) частки вартості орендованого майна;
- в) кредитної ставки, нарахованої на виданий клієнту аванс;
- г) комісійних за послуги банку;
- д) премії за ризик.

14. Трастові послуги банку засновані:

- а) на угоді купівлі-продажу;
- б) на договорі лізингу;
- в) на довірчих правовідносинах;
- г) на договорі утримання;
- д) немає правильної відповіді.

15. Для проведення трастових операцій банку потрібні:

- а) банківська ліцензія;
- б) дозвіл НБУ;
- в) дозвіл Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;
- г) дозвіл місцевих органів влади;
- д) немає правильної відповіді.

16. У трастовій операції приймають участь такі суб'єкти:

- а) постачальник;
- б) засновник;

- в) довіритель;
- г) бенефіціар;
- д) траст.

17. Трастові послуги оформлюються:

- а) договором купівлі-продажу;
- б) договором доручення;
- в) договором комісії;
- г) депозитним договором;
- д) кредитним договором.

18. Емісійні послуги – це послуги:

- а) пов'язані з наданням клієнтам різноманітних консультацій;
- б) пов'язані з випуском і розміщенням цінних паперів;
- в) пов'язані з управлінням майном;
- г) які банк здійснює за дорученням клієнта;
- д) немає правильної відповіді.

19. Наданням консультаційних послуг можуть займатися:

- а) працівники функціональних підрозділів банку;
- б) фахівці спеціально створених підрозділів;
- в) працівники допоміжних підрозділів банку;
- г) всі фахівці банку, незалежно від підрозділу;
- д) немає правильної відповіді.

20. До нетрадиційних банківських операцій, що пов'язані з рухом фінансових ресурсів відносять:

- а) трастові операції;
- б) факторингові операції;
- в) інформаційні послуги;
- г) операції з дистанційного обслуговування клієнтів;
- д) немає правильної відповіді.

21. До нетрадиційних банківських операцій, що не пов'язані з рухом фінансових ресурсів відносять:

- а) трастові операції;
- б) факторингові операції;
- в) інформаційні послуги;
- г) операції з дистанційного обслуговування клієнтів;
- д) немає правильної відповіді.

22. Об'єктом лізингу може бути:

- а) депозит;
- б) дебіторська заборгованість;
- в) боргові цінні папери;

- г) розрахункові документи;
- д) нема правильної відповіді.

23. Залежно від намірів учасників продовжувати термін договору, лізинг може бути:

- а) оперативний;
- б) чистий;
- в) прямий;
- г) фіксований;
- д) немає правильної відповіді.

24. З якою метою банки здійснюють нетрадиційні операції:

- а) для підвищення іміджу банку;
- б) збільшити свої доходи;
- в) наростити клієнтську базу;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

25. Система “Клієнт-банк” призначена для:

- а) перерахування коштів з одного рахунку на інший рахунок клієнтів;
- б) контролю своїх коштів виключно фізичними особами-клієнтами банку;
- в) зберігання рахунків з цінними паперами клієнтів;
- г) передачі платіжних документів з офісу та отримання різноманітної інформації від банку;
- д) немає правильної відповіді.

Задачі

1. Банк здав в оренду підприємству устаткування вартістю 30 тис.грн. Строк угоди складає 3 роки, лізинговий процент – 25%, періодичність орендних платежів – 1 раз на квартал. Визначити розмір плати за лізинг.

2. Вартість лізингового майна 1000 тис.грн. Строк лізингу – 4 роки. Процентна ставка з урахуванням комісійних 26%. Виплата лізингових платежів здійснюється рівними частками два рази на рік. Визначити загальну суму лізингових платежів.

3. При укладенні договору факторингу банком та експортером узгоджені відсотки по кредиту у розмірі 30% з урахуванням комісійних. Середній строк обортаємості коштів в розрахунках – 12 днів. Розрахувати плату за факторинг.

4. Фірма укладає трастовий договір з банком на 15 місяців. За умовами договору в траст віддається грошова сума 200 млн. грн. Дохід за операціями з управління залученими ресурсами складає 3,7 грн. у місяць. Комісійні управляючому – 10% загального доходу. Поклавши 200 млн. грн. до банку на депозит, фірма отримає 20% річних (складна схема щомісячного нарахування відсотків). Чи вигідно укладати даний трастовий договір.

5. Підприємство уклало з банком договір, згідно з яким банк купує у

нього борг на суму 250 тис.грн., процентна ставка за позиками складає 25% річних, плата за обслуговування – 0,6% від суми боргу, розмір факторингового кредиту дорівнює 68%, строк оплати рахунків – 25 днів. Визначити:

- а) суму коштів, що одержить клієнт в момент переуступки боргу;
- б) розмір плати за користування кредитом;
- в) комісійну винагороду за факторингову послугу.

б. Фабрика відвантажила продукцію на 100 тис.грн. і уклала угоду з банком про стягнення боргу з покупця. Розмір факторингового кредиту постачальнику – 75%. Оплата покупцем одержаної продукції очікується у такій послідовності: 10 тис. грн. через 7 днів після одержання фабрикою авансу, 40 тис.грн. – через 5 днів і 25 тис.грн. – через 10 днів. Плата за обслуговування – 1% від суми боргу, процент за кредит – 28%. Визначити суму доходів, що отримає банк від факторингової операції.

Література [6; 7; 13; 31; 51; 56; 64; 74; 75; 77]

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ***Законодавчі та нормативні акти***

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // *Голос України*. – 1996. – 13 липня.
2. Закон України „Про банки і банківську діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2121-14>
3. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Закон України „Про заставу” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2654-12>
5. Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>.
6. Закон України „Про інформацію” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2657-12>.
7. Закон України „Про фінансовий лізинг” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=723%2F97-%E2%F0>.
8. Закон України „Про Національний банк України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
9. Закон України „Про обіг векселів в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012374.html
10. Закон України „Про платіжні системи та переказ грошей в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2346-14>.
11. Закон України „Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/185/94-вр>.
12. Закон України „Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=826-14>.
13. Закон України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2664-14>.
14. Закон України „Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2740-14>.
15. Інструкція НБУ „Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0377-04>.

16. Інструкція НБУ „З бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1265-05>

17. Інструкція НБУ „Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банками України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0919-04>.

18. Інструкція НБУ „Про затвердження Інструкції з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів у банківських установах в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0181-07>.

19. Інструкція НБУ „Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.

20. Інструкція НБУ „Про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>.

21. Інструкція НБУ „Про порядок регулювання діяльності банків в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0841-01>.

22. Інструкція НБУ „Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0032-08>.

23. Положення НБУ „Про валютний контроль” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0209-00>.

24. Положення НБУ „Про ведення касових операцій у національній валюті України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>.

25. Положення НБУ „Про здійснення уповноваженими банками операцій з банківськими металами” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0749-03>.

26. Положення НБУ „Про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1203-11>.

27. Положення НБУ „Про порядок видачі НБУ індивідуальних ліцензій на використання іноземної валюти на території України як засобу платежу” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z1429-04>.

28. Положення НБУ „Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0312-06>.

29. Положення НБУ „Про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/2cid01866.html>.

30. Положення НБУ „Про порядок іноземного інвестування в Україну” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0947-05/ed20091223>.

31. Положення НБУ „Про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземній валютах” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0041-05>.

32. Положення НБУ „Про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0174-03>.

33. Положення НБУ „Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z1256-03>.

34. Положення НБУ „Про порядок здійснення уповноваженими банками операцій з документарними акредитивами в розрахунках за зовнішньоекономічними операціями” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1213-03>

35. Положення НБУ „Про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0885-04>.

36. Положення НБУ „Про порядок проведення операцій, пов’язаних з розміщенням ОВДП” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0551-03>.

37. Положення НБУ „Про порядок формування резерву під операції банків України з цінними паперами” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0189-07>.

38. Положення НБУ „Про порядок формування та використання резерву для вішкодування можливих втрат за кредитними операціями банку” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/LB08433.html.

39. Положення НБУ „Про регулювання НБУ ліквідності банків України”, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0410-09>.

40. Положення „Про розрахунково-клірингову діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1198-06>.

41. Постанова Верховної Ради України „Про застосування векселів в господарському обороті України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2470-12>.

42. Правила реєстрації кореспондентських рахунків банків Національним банком України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0780-01>.

43. Правила здійснення за межі України та в Україні переказів фізичних осіб за поточними валютними неторговельними операціями та їх виплати в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0074-08>

44. Правила використання готівкової іноземної валюти на території України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000362.html.

45. Правила торгівлі іноземною валютою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1045.6618.0>.

46. Правила бухгалтерського обліку операцій довірчого управління в банках України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z1114-03>.

47. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банками України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0583-03>.

48. Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG7674.html.

Навчально-методична література

49. Адамик Б.П. Національний банк і грошово-кредитна політика / Адамик Б. П. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 278 с.

50. Аналіз діяльності комерційного банку. Навч. посібник / За ред. Бутинця Ф.Ф., Герасимовича А.М. – Житомир: ПП „Рута”, 2001. – 384 с.

51. Банківські операції: Підручник / [Мороз А.М., Савлук М.І., Пуховкіна М.Ф. та ін.]; за ред. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2002. – 476 с.

52. Банківські операції: Підручник / За ред. В.І Міщенко, Н.Г. Слов'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.

53. Банківські операції: Підручник / За ред. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

54. Боринець С. Я. Міжнародні фінанси: Підручник / Боринець С.Я. – К.: Знання, 2002. – 311 с.

55. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посібник / Васюренко О.В. – К.: Знання, 2000. – 242 с.

56. Внукова Н.М. Основи факторингу / Н.М. Внукова. – К.: Знання, 1998. – 173 с.

57. Гроші та кредит: Підручник / За ред. Б.С. Івасіва. – Тернопіль: Карт-бланш, 2000. – 510 с.

58. Гроші та кредит: Підручник / За ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2001. – 602 с.

59. Денисенко М.П. Гроші та кредит у банківській справі: Навч. посібник / Денисенко М.П. – К.: Алерта, 2004. – 478 с.

60. Єгоричева С.Б. Банківські інновації. Навч. посіб. / Єгоричева С.Б. – К.: ЦУЛ, 2010. – 208 с.

61. Івасів Б.С. Банківські операції з векселями: Навч. посібник / Івасів Б.С. – Тернопіль: ТАНГ, 1995. – 40 с.

62. Ковбасюк М.Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств: Навч. посібник / Ковбасюк М.Р. – К.: Скарби, 2001. – 336 с.

63. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: Навч. посібник / Лагутін В.Д. – К.: Знання, 2000. – 215 с.

64. Мещеряков А. А. Організація діяльності комерційного банку: Навчальний посібник / А. А. Мещеряков. – К.: ЦУЛ, 2007. – 608 с.
65. Міжнародні розрахунки та валютні операції. Навч. посібник / За ред. М. І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002. – 392 с.
66. Орлюк О. П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства / Орлюк. О. П. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 102 с.
67. Орлюк. О. П. Банківська система України. Правові засади організації / Орлюк. О. П. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 240 с.
68. Петрук О. М. Банківська справа: Навчальний посібник / Петрук О. М.; За ред. Бутинця Ф. Ф. – К.: Кондор, 2004. – 461 с.
69. Руденко Л. В. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій в банках: Посібник / Л. В. Руденко. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002. – 376 с.
70. Савлук М. І. Вступ до банківської справи: Навчальний посібник / Савлук М. І., Мороз А. М., Коряк А. М. – К.: Лібра, 1998. – 344 с.
71. Тиркало Р. І. Фінансовий аналіз комерційного банку: Навч. посібник / Р. І. Тиркало, З. І. Щибиволок. – К.: Слобожанщина, 1999. – 236 с.
72. Хмеленко О. В. Кредитування та контроль: Навч. посібник / О. В. Хмеленко, В. Я. Вовк. – Х.: Інжек, 2004. – 240 с.
73. Центральний банк та грошово-кредитна політика: Підручник / За ред. А. М. Мороза, М. Ф. Пуховкіної. – К.: КНЕУ, 2005. – 556 с.
74. Череп А. В. Банківські операції: Навч. посібник / А. В. Череп, О. Ф. Андросова. – К.: Кондор, 2008. – 410 с.
75. Шевченко Р. І. Банківські операції. Навч.-метод. посібник для самоств. вивч. дисц. / Шевченко Р. І. – К.: КНЕУ, 2000. – 160 с.
76. Шкарлет С. М. Банківські операції: Навч. Посібник / С. М. Шкарлет, Я. В. Жарій. – К.: Дорадо-Друк, 2010. – 384 с.
77. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності: Навч. Посібник / Щибиволок З. І. – К.: Знання, 2006. – 311 с.